

KOHALIKU 2014-2017 ALKOHOLIPOLIITIKA PILOOTPROJEKT

Eesmärk vähendada omavalitsuse territooriumil alkoholi kättesaadavust alaealistele

Osalejate valik

Osales kuus sotsiaalmajanduslikult ja regionaalselt erinevat omavalitsust, kellest kolm viisid tegevust läbi (sekkumisgrupp), kolm ei viinud (kontrollgrupp). Omavalitsuste valikul lähtuti järgnevast:

TÜÜP 1

- keskmisest rohkem meelelahutusasutusi
- meelelahutusasutustel suurem mõju kohaliku alkoholipoliitikale
- sekkumisomavalitsus - Kuressaare linn

TÜÜP 2

- asukoht Lõuna-Eesti
- alkoholi tarvitamise osas üks probleemsematest piirkondadest
- sekkumisomavalitsus - Põlva vald

TÜÜP 3

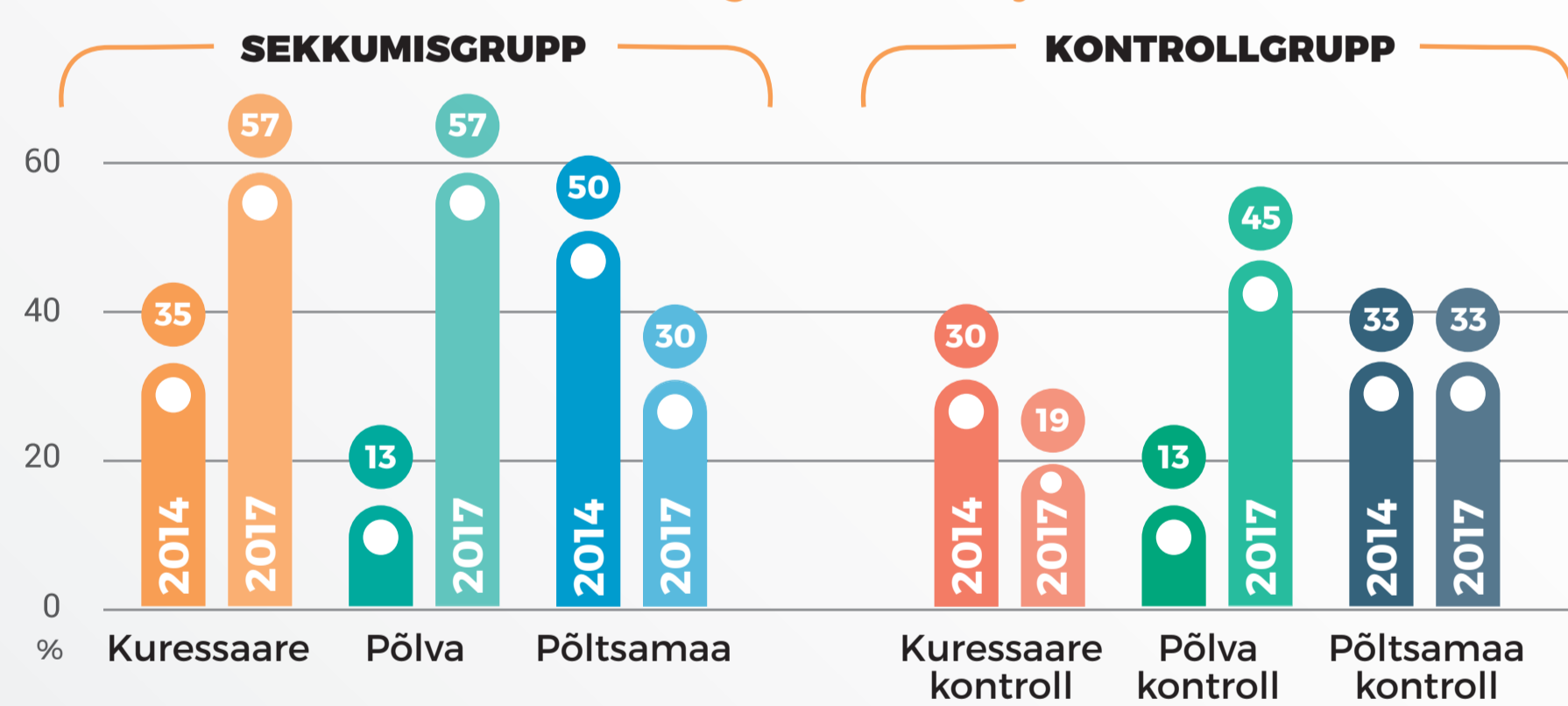
- väike rahvaarv
- enamik Eesti omavalitsusi on rahvaarvult väikesed
- sekkumisomavalitsus - Põltsamaa linn

Projekti tulemused

Dokumendi küsimine suurenes sekkumisgrupis kolmest omavalitsusest kaheks.

* Põltsamaa tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada väga väikest valimit (2014.a. 6 ostu, 2017.a. 10 ostu)

Joonis 1. Dokumendi küsimise sagedus 2014.a. ja 2017.a.

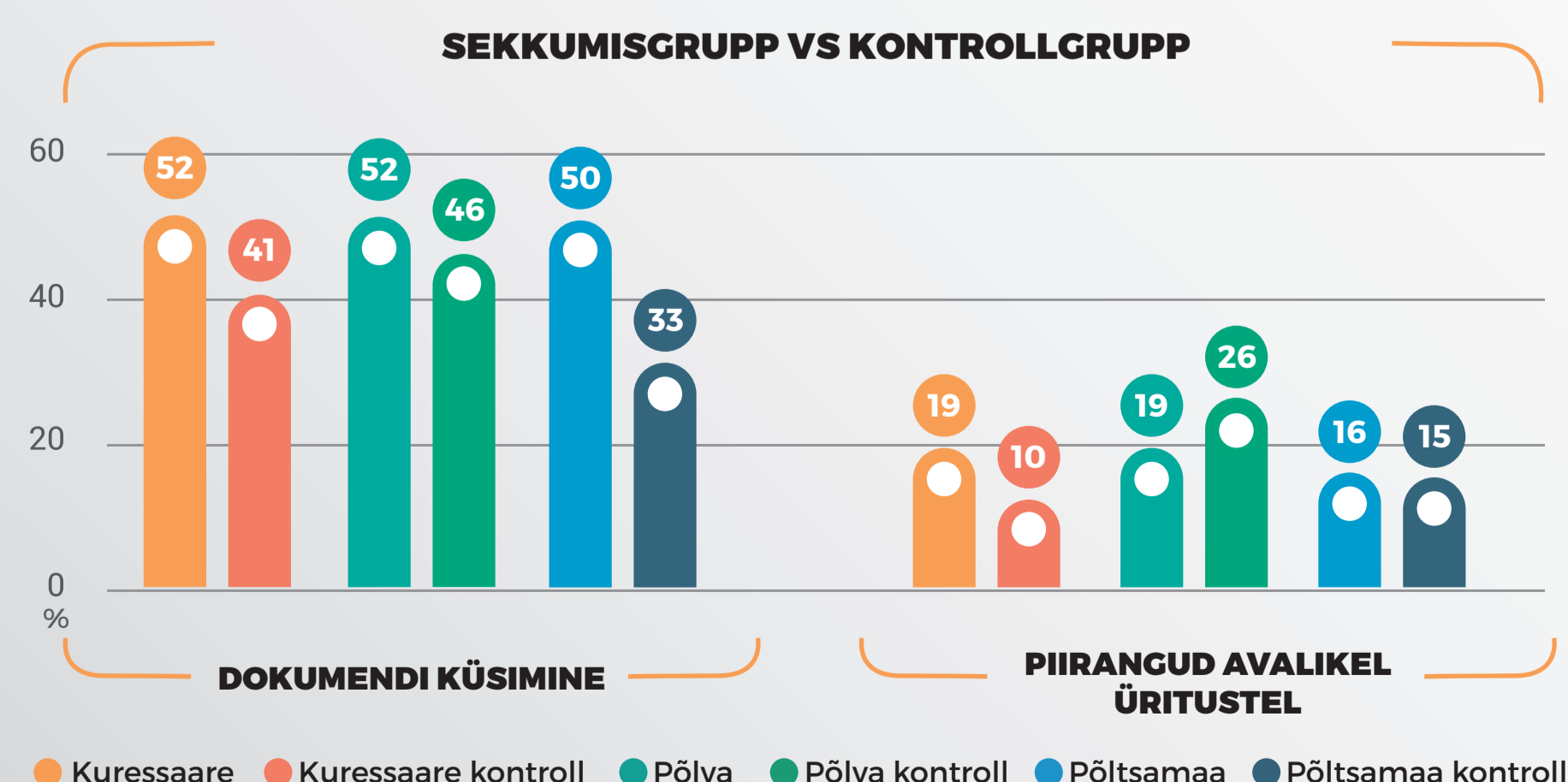

Sekkumisgrupp: omavalitsused kus viidi projekti raames tegevusi ellu
Kontrollgrupp: omavalitsused, mis on võetud muutuse võrdlemiseks aga seal projekti raames tegevus ellu ei viiud

Muutusi dokumendi küsimises märkasid ka sekkumisgrupi õpilased. Avalike ürituste piirangute osas tajuti muutusi vähem.

* Põlva kontrollomavalitsuse puhul on teada, et nad viisid projekti ajal omal initsiatiivil läbi testostlemisi, millega on seletatav kontrollomavalitsuse head näitajad võrreldes teiste kontrollomavalitsustega.

Joonis 2. Õpilaste osakaal, kes on viimastel aastatel tunnetanud muutusi kohalikus alkoholipoliitikas

Protsess

- Baasuuring (2014):
  - üldelanikkonna postiküsitlus
  - kooliõpilaste ankeetküsitlus (9. ja 11. klassid)
  - alkoholi testostlemine
  - fookusgrupid ja intervjuud võtmeisikutega (KOV juhid, politsei, perearstid, koolijuhid jne)
- Koolitus sekkumisgrupi 4-5 liikmelistele meeskondadele
- Tegevuste planeerimine:
  - alaealistele alkoholi müügi ja tarvitamise järelevalve korraldamine sh testostlemine, teenindajate koolitamine
  - kaasamine ja teavitustöö sh kohtumised sihtrühmadega (KOV juhid, noored, ettevõtjad, eakad), temaatiline meediakajastus
  - süsteemne uimastiennetustöö koolides sh ennetustöö analüüs
  - laste ja noorte huviharidus sh ümarlauad, olemasoleva süsteemi analüüs
- Tegevuste elluviimine, mille jooksul toimus kolm vahehindamist (elluviidud tegevuste analüüs) sekkumisgrupi toetamiseks
- Järeluuring (2017)

* Ei toimunud fookusgrupi intervjuusid

Üldised muutused näitajates

(sarnased muutused nii sekkumis- kui ka kontrollgrupis):

- Kasvanud on suhtumine alaealiste alkoholi tarvitamisesse nii õpilaste kui täiskasvanute hulgas.
- Vähenenud on alaealiste hulk, kellele täiskasvanu (enim ostavad alaealistele alkoholi noored täiskasvanud, keskealised või vanemad) on alkoholi ostnud, kuid see näitaja on endiselt väga kõrge (keskmine 2014.a. 77%, 2017.a. 68%).

Järeldused

- Regulaarse testostlemise ja toetavate tegevuste (tulemuste meediakajastus, teenindajate koolitused, ettevõtjate kaasamine) abil on võimalik vähendada alkoholi kättesaadavust müügikohtades.
- Mõned elemendid sekkumisest (testostlemised, teavitustöö) on edukalt rakendatavad hoolimata omavalitsuse tüübist. Süsteemse uimastiennetustöö tagamiseks koolis vajatakse suuremat tuge. Kriitiliseks edu saavutamise teguriks on omavalitsuse juhtkonna toetus ning meeskonna koosseisu püsivus. Ilma toetuseta väheneb meeskonna motivatsioon ja usk enda suutlikkusesse. Meeskonna liikmete vahetumine projekti jooksul raskendab järjepidevust ning seatud eesmärkide saavutamist.
- Alkoholipoliitika süsteemseks arenguks on oluline suunata ressursse universaalsesse ennetustöösse, näiteks vanemlike oskuste ja laste sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamine.
- Omavalitsuses tuntud ja austatud kõneisiku olemasolu aitab teemat tähtsustada ning kaasamõtlejaid leida.
- Tuleb arvestada riigitasandil ning naaberkogukondades toimuvate arengutega, mis võivad seatud eesmärkide saavutamisele kaasa aidata või takistada.
- Laiema kõlapinna saavutamiseks on oluline teha pidevalt koostööd meediaga.
- Alkoholipoliitika on vastuoluline teema, millel pidevalt fookuse hoidmine on projekti näitel kohalike omavalitsuste väljakutseid pakkuv. Abistav on tervikliku tegevuskava väljatöötamine, omavaheliste kogemuste jagamine ning väljapoolne lisatugi (nt TAI). Sealhulgas peab suurendama riigi võimekus toe pakkumiseks erinevates valdkondades (nt süsteemse uimastiennetuse planeerimise ja elluviimise toetamine koolis).
- Paikonnapõhise sekkumisega on võimalik muutusi saavutada, kuid selleks on vaja pikemat ajaperioodi, et mõjutada ka hoiakuid, uskumusi ja käitumist.